

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- VERITAS-est
- Hírek
- Olvasnivaló:

- Az „ellenséges személyek” megfigyelése az '50-es években
- 140 évvel ezelőtt, 1884-ben csatlakozott Károlyi Sándor gróf a Mérsékelt Ellenzékhez
- Az erdélyi szász érdekek „legcsillogóbb és legjelentősebb [...] képviselője”:
Hans Otto Roth (1890–1953)

- Cikkajánló
- Adatkezelési tájékoztató

VERITAS-est

A GUPVI és a Gulág lágerrendszere a szovjet és a magyar történelemben

Március 5-én, kedden 18.00 órakor rendezzük a VERITAS-estek nyolcvanhetedik beszélgetését *A GUPVI és a Gulág lágerrendszere a szovjet és a magyar történelemben* címmel. **Marinovich Endre** nyugalmazott főigazgató-helyettes moderálásával **Stark Tamás**, a HUN-REN BTK Történettudományi Intézet tudományos tanácsadója és **Seres Attila**, intézetünk

Képen: német és magyar katonák szovjet fogságban

Kép forrása: Fortepan / Vörös Hadsereg

[A vita ezen a linken is követhető](#)

[Tovább a linkre](#)

HÍREK

Örömmel osztjuk meg a következő fontos híreket, melyek Intézetünk életében bekövetkeztek:

Prof. Dr. Szakály Sándor, Intézetünk főigazgatója mandátumát meghosszabbította a Kulturális és Innovációs Minisztérium vezetője, Csák János miniszter.

Prof. Dr. Marinovich Endrét, egykori főigazgató-helyettesünket Csák János miniszter elismerő levéllel köszöntötte és méltatta az elmúlt 10 év munkáját, melyet Intézetünkért, Intézetünkben végzett.

Dr. habil Ujváry Gábor intézetvezetőnk személyében köszönhetjük a VERITAS új általános és tudományos főigazgató-helyettesét.

Prof. Dr. Hermann Róbert kutatócsoport-vezetőnk pedig átvette a stafétát **Ujváry Gábortól**, és ő lett a VERITAS intézetvezetője.

Az 1945 utáni kutatócsoport új csoportvezetője **Dr. Seres Attila**,

Kulturális és Innovációs Minisztérium helyettes államtitkára személyesen, ünnepélyes keretek között jelentette be.

A márciusi VERITAS-estünk előtt könyvbemutatót tartunk!

Megjelent **Seres Attila**: *Kárpátalja a peresztrojka és a magyarországi rendszerváltoztatás erőterében. Magyar levéltári dokumentumok 1985-1994. I. kötet (1985. április - 1990 május)* című könyve. A dokumentumgyűjteményt bemutatja **Dr. Fedinec Csilla**, a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont tudományos munkatársa.

Meghívás

**A VERITAS Történetkutató
Intézet és Levéltár**
tisztelettel meghívja Önt

Seres Attila:

**KÁRPÁTALJA A PERESZTROJKA ÉS A
MAGYARORSZÁGI RENDSZERVÁLTOZTATÁS
ERŐTERÉBEN**

Magyar levéltári dokumentumok 1985 – 1994.
I. kötet (1985. április – 1990. május)

című dokumentumgyűjtemény bemutatójára.

A KÖTETET BEMUTATJA:

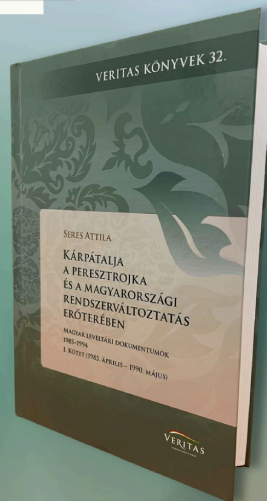
Dr. Fedinec Csilla

HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont
tudományos főmunkatársa

A BEMUTATÓ IDŐPONTJA ÉS HELYE:

2024. március 5., kedd, 17.00

1093 Budapest, Zsil utca 2-4.

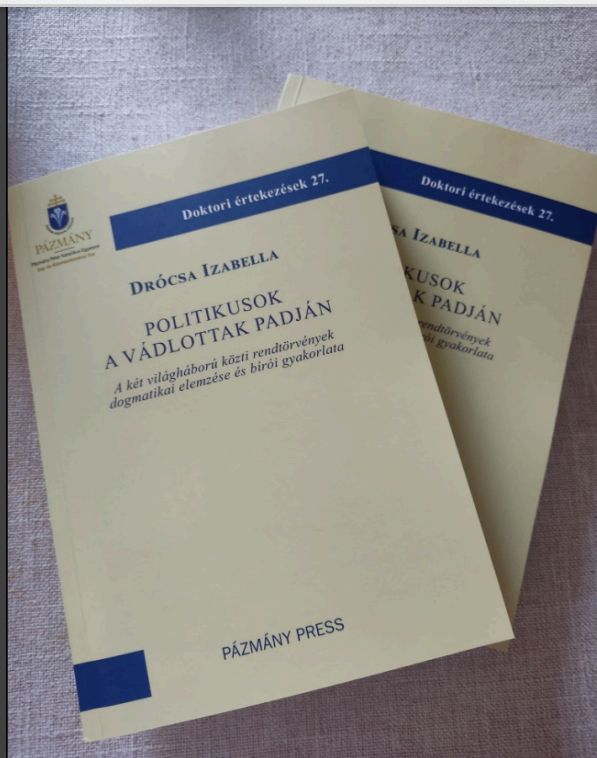
A könyvbemutatót követően 18.00-tól kezdődik a **VERITAS-estek** sorozat 87. vitája **A Gulág és a GUPVI lágerrendszere a szovjet és a magyar történelemben** címmel. Marinovich Endre moderálásával Stark Tamás, tudományos főmunkatárs (HUN-REN BTK Történettudományi Intézet) és Seres Attila, kutatócsoport-vezető munkatársunk vitatják meg az est témáját. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Időpont: 2024. március 5. (kedd) 17:00

Helyszín: VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár (1093 Budapest, Zsil utca 2-4.)

[A könyvbemutatót itt is figyelemmel kísérik](#)

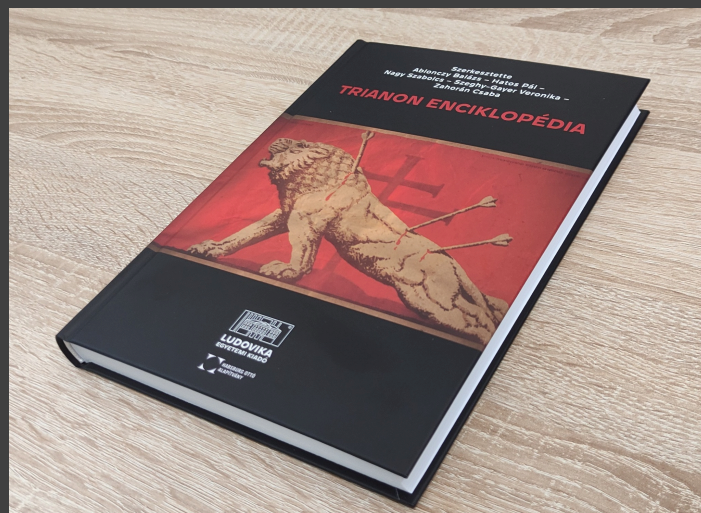
Nyolc év kutatómunka eredményeként megjelent **Drócsa Izabella**, tudományos munkatársunk *Politikusok a vádlottak padján. A két világháború közti rendtörvények dogmatikai elemzése és bírói gyakorlata* című tanulmánykötete.

Megjelent 2024. február elején Szarátovban a **Viktorija Gruzdzskaja és Alekszandr Sztikalin** történészek által összeállított **A. L. Sziporov professzor budapesti ősze. Egy szovjet történész az 1956. évi magyar forradalom örvényében** című orosz nyelvű forráskiadvány. A kötetben a szerkesztők Arkagyij Sziporov történésznek, a Szovjet Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete igazgatójának 1956. október 15-31. között Budapesten írt naplójegyzeteit adják közre. A kötet anyagának összeállítása során a szerkesztők egyik szakmai konzultánsa intézetünk kutatócsoport-vezetője, **Seres Attila** volt.

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem, a Trianon 100 MTA-Lendület Kutatócsoport és a Habsburg Ottó Alapítvány együttműködése eredményeképpen megjelent a „*Trianon enciklopédia*” című többszerzős mű, melyben az Apponyi Albert életét bemutató részt, Intézetünk

Olvasnivaló

Az „ellenséges személyek” megfigyelése az '50-es években

Eredetileg két külön osztályként (Külső Figyelés; Környezettanulmányozási Osztály), majd 1953-tól a BM és az ÁVH fúziója után összevontan Külső Figyelés és Környezettanulmányozási Osztály néven működött, ami a többi operatív szerv munkáját segítette, egyfajta bedolgozó feladatot ellátva. Kivételt képezett ez alól a katonai elhárítás, amely önállóan is rendelkezett ezzel a

a követségi dolgozókat, az oda bejárókat, és azokat, akikre az operatív szervek megbízást adtak. 1953-ban például 358 személyt, és ezen kívül három un. imperialista követséget figyeltek meg. Velük állt kapcsolatban 745 olyan személy, akiknek a további kapcsolatait is felderítették, ezen felül még 945 főről volt tudomásuk, akik bejártak ezekbe az intézményekbe.

Kép forrása: Fortepan / Magyar Rendőr

[Kiss Dávid teljes cikke itt olvasható el](#)

első vonalához. Az országgyűlés feloszlását követően a politika és az országgyűlési munka háttérbe szorult nála. Politikával újfent néhány évtizeddel később kezdett foglalkozni. Ugyanakkor egyes megközelítések szerint Károlynak a politika világába történő újbóli bekapcsolódása későn történt meg, mivel ekkor 50 esztendő volt. Hiszen az ő társadalmi csoportjára jellemzően a fiatalok döntő többsége a politikai, illetve az országgyűlési munka iránti buzgalma végett a választási törvényben rögzített 24 éves alsó korhatárt is nehezen várta ki.

Kép forrása: Vasárnapi Ujság 1885. október 11-ei szám

[Kárbín Ákos teljes cikke itt olvasható el](#)

Az erdélyi szász érdekek „legcsillogóbb és legjelentősebb [...] képviselője”: Hans Otto Roth (1890–1953)

A segesvári patrícuscsaládból származó Roth – akiről a kortárs brassói polgármester a fönti elismerő szavakkal nyilatkozott – szülővárosa evangélikus gimnáziumában érettségizett, majd a családi hagyományoknak megfelelően jogi tanulmányokat folytatott Budapesten, illetve német nyelvterületen (Bécs, Berlin, Zürich). Már diákévei alatt tanúbizonyságot tett ambícióiról és kitűnő szervezőképességéről: irányította gimnáziuma diákszervezetét, majd egyetemistaként a Bund Sächsischer Hochschüler nevű egyesületet (1910–12 között), s visszaemlékezések szerint 1918 őszén is élénk kapcsolatban állott a Gothia budapesti német hallgatói egyesülettel, mely politikailag Rudolf Brandsch autonomista német politikai tömörülése felé orientálódott. A jogi doktorátust 1913 tavaszán szerezte meg a budapesti egyetemen, ezután

erdélyi szászok sajtóorgánuma, a nagyszebeni *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt* szerkesztője lett.

Kép forrása: Wikimedia Commons

[Orosz László teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

Szakály Sándor: Egy tábornok Szegedről - Vitéz Dr. Shvoy Kálmán altábornagy

A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának kiadásában, 2023-ban jelent meg **Deák Ágnes - Juhász Krisztina - Marton Gellért Ernő** szerkesztésében a *Sipos József-émlékkötet*, melyben olvasható **Szakály Sándor** *Egy tábornok Szegedről - Vitéz Dr. Shvoy Kálmán altábornagy* című tanulmánya.

[Szakály Sándor írása itt olvasható el](#)

Fordulatos krimi a zajló Sztrigy hídján

„A 175 évvel ezelőtt zajló szabadságharc sorsfordító pillanatainak felidézését az 1849. február 9-én vívott piski ütközettel folytatjuk, amely krimibe illő fordulatokat, humoros jeleneteket és önfeláldozó mozzanatokot tartogatott. Az 1848 decemberében megindított erdélyi hadjáratot összességében a lengyel származású, csak Bem Józsefként emlegetett tábornok dicsőséges tetteként szokás emlegetni, ám a kezdeti sikerek után az erdélyi sereg február elejére a szétesés szélére jutott, és a katasztrófát végül a roppant fordulatos piski ütközet eredményeként sikerült elkerülni, amelyet **Hermann Róbert** történész segítségével elemzünk.”

[Az írás itt olvasható el](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)